

Kom
verder



Masterclass Nieuwe Coalities voor een klimaatbestendige Stad

Afsluitende casus: Nieuwstraat Almelo



Bauke de Vries

Masterclass Nieuwe Coalities voor een klimaatbestendige Stad

12 december 2017

[saxion.nl](https://www.saxion.nl)

Even resumeren

- **Lessen n.a.v. Ruimte voor de Rivier**
- **Urgentie zichtbaar maken**
 - *Nut en noodzaak van maatregelen uitleggen*
 - *Probleem zichtbaar maken*
- **Eerst luisteren, dan doen**
 - *Koffiedrinken in de omgeving.*
 - *Eerst luisteren, dan doen.*
 - *Ook leken laten tekenen bij ontwerpopgaven*
- **Energie van enthousiaste mensen benutten**
 - *Mensen faciliteren die enthousiast zijn en aan de slag willen*
 - *Flexibel omgaan met regels indien nodig*
 - *Waterambassadeurs inzetten*
 - *Niet conventionele partners zoeken.*
- **Betrouwbare overheid**
 - *Stel heldere kaders vooraf; houd je aan afspraken*
 - *Geef zelf het goede voorbeeld en communiceer daarover.*

Kom
verder



Intern verbinden: drijfveren

Bestuur <i>consensus resultaat</i>	Politiek <i>contrast zichtbaarheid</i>	Ambtelijk <i>continuïteit inhoud & organisatie</i>
Burger <i>eigen belang emotie</i>	Media <i>chaos scoren</i>	Privaat <i>competitie opbrengst</i>

Intern verbinden: perspectieven

- *Politiek handelen*: bestuurders informeren, betrekken en een podium geven
- *Netwerkmanagement*: belangen combineren, streven naar win – win situaties tussen afdelingen / sectoren
- *Analyse*: probleem in kaart brengen; effecten, schade, kosten–baten analyse van mogelijke oplossingen

Intern verbinden: perspectieven (2)

- *Verhalen verbinden*: beelden, iconen
- *Institutioneel handelen* – regels en werkwijzen ontwikkelen, procedures opstellen, projectteams maken
- *Leren* – ontwikkelen van nieuwe kennis en werkwijzen

Extern verbinden: werken aan eigen doelen vanuit de doelen van de ander, en vanuit een zorgvuldig procesontwerp

	Inhoudelijk beleidsontwerp	Procesontwerp
Focus van het proces	oplossing maatschappelijk probleem	proces van beleidsvorming
Kernelement in de analyse	inhoudelijke analyse van het beleidsprobleem	analyse welke groepen betrokken zijn
Focus van het ontwerp	beïnvloeden van factoren die probleem veroorzaken	beïnvloeden van actoren die betrokken zijn
Kern van het beleidsprobleem	Wordt vooraf zo concreet mogelijk aangegeven	Wordt omschreven, maar kan gedurende het proces veranderen
Kernelement	Een inhoudelijke oplossing voor het beleidsprobleem	Een ontwerp voor het proces dat tot een oplossing moet leiden

Kernvragen

- Wie betrekken? Vanuit welk perspectief? Met welke vraag en / of welk aanbod?
- Hoe betrekken?
- Zodat uiteindelijk een breed gedragen en effectieve oplossing wordt gerealiseerd, die meerdere ervaren of verwachte knelpunten oplost en kansen benut?

Kom
verder



Nieuwstraat, Almelo

Kom
verder



De straat



Kom
verder

Ligging



- De Gemeente Almelo is voornemens de riolering in de Nieuwstraat te Almelo te renoveren. Het eerste gedeelte van de Nieuwstraat zal voorzien worden van nieuwe riolering, het tweede gedeelte zal worden voorzien van Relining. Doordat de Nieuwstraat opengebroken moet worden voor het plaatsen van nieuwe riolering is dit de ultieme mogelijkheid om het straatbeeld van de Nieuwstraat aan te pakken. De bewoners van de Nieuwstraat en nieuwstraatkwartier zijn momenteel niet trots op hun wijk. Criminaliteit, werkloosheid en achterstallig onderhoud is aan de orde van de dag. Dit is een doorn in het oog van de bewoners en de gemeente Almelo.

Huidige situatie (2)

- Voorkomend uit dit fysieke project zal dit project gebruikt worden als de sociale aanjager om de sociale cohesie binnen de wijk “nieuwstraatkwartier” te verhogen. Hiervoor zal gebruik gemaakt gaan worden van de openbare ruimte en iconische plekken in de Nieuwstraat. De bestaande molen in de Nieuwstraat is een van die iconische plekken, echter de huidige gebruiksfunctie is nog niet optimaal. Wij willen door middel van het upgraden van de locatie de gebruikersfunctie versterken en kijken naar mogelijke andere iconische plekken waar de bewoners kunnen verblijven en waarbij de sociale binding tussen de bewoners versterkt zal worden.

Aanleiding voor gemeentelijke aandacht

Sociaal-economisch:

- Leegstand
- Gebrekkige sociale cohesie
- Drugsoverlast
- Illegale verhuur
- Criminaliteit, werkloosheid, achterstallig onderhoud

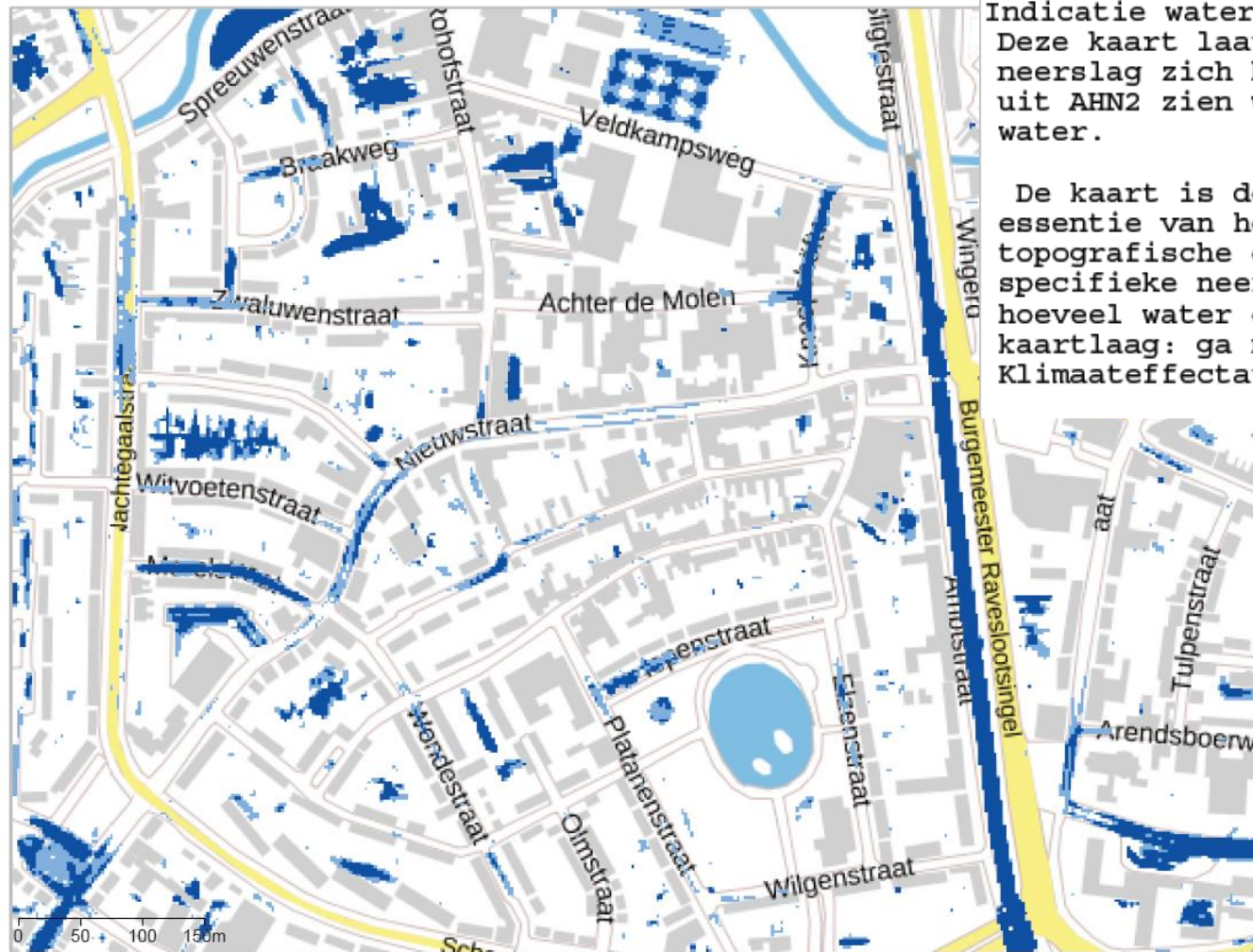
Fysiek:

- Vervangen riolering
- Oplossen water- en hitteprobleem

Bronnen: pmi-betekenisvulleruimte.nl; partij Vrij Almelo

Water op straat (Klimaat-effectatlas)

Klimaat-effectatlas - Effect: Wateroverlast - Scenario: 2050WH



Indicatie water op straat

Deze kaart laat globaal zien op welke plekken in het stedelijk gebied neerslag zich kan ophopen. Het model laat met behulp van de maaiveldhoogte uit AHN2 zien waar zich lokaal lage delen bevinden en vult deze op met water.

De kaart is door Tauw/WENR ontwikkeld voor de Klimaat-effectatlas. De essentie van het rekenmodel bestaat uit het laten 'vollopen' van topografische depressies tot ze 'vol' zijn. Het houdt geen rekening met een specifieke neerslagintensiteit, infiltratieprocessen en houdt niet bij hoeveel water over het maaiveld stroomt. Voor meer toelichting op deze kaartlaag: ga naar de Story Map via de banner rechtsonder op de Klimaat-effectatlas.

Gevoelige functies en ruimtelijke kenmerken

Indicatie water op straat



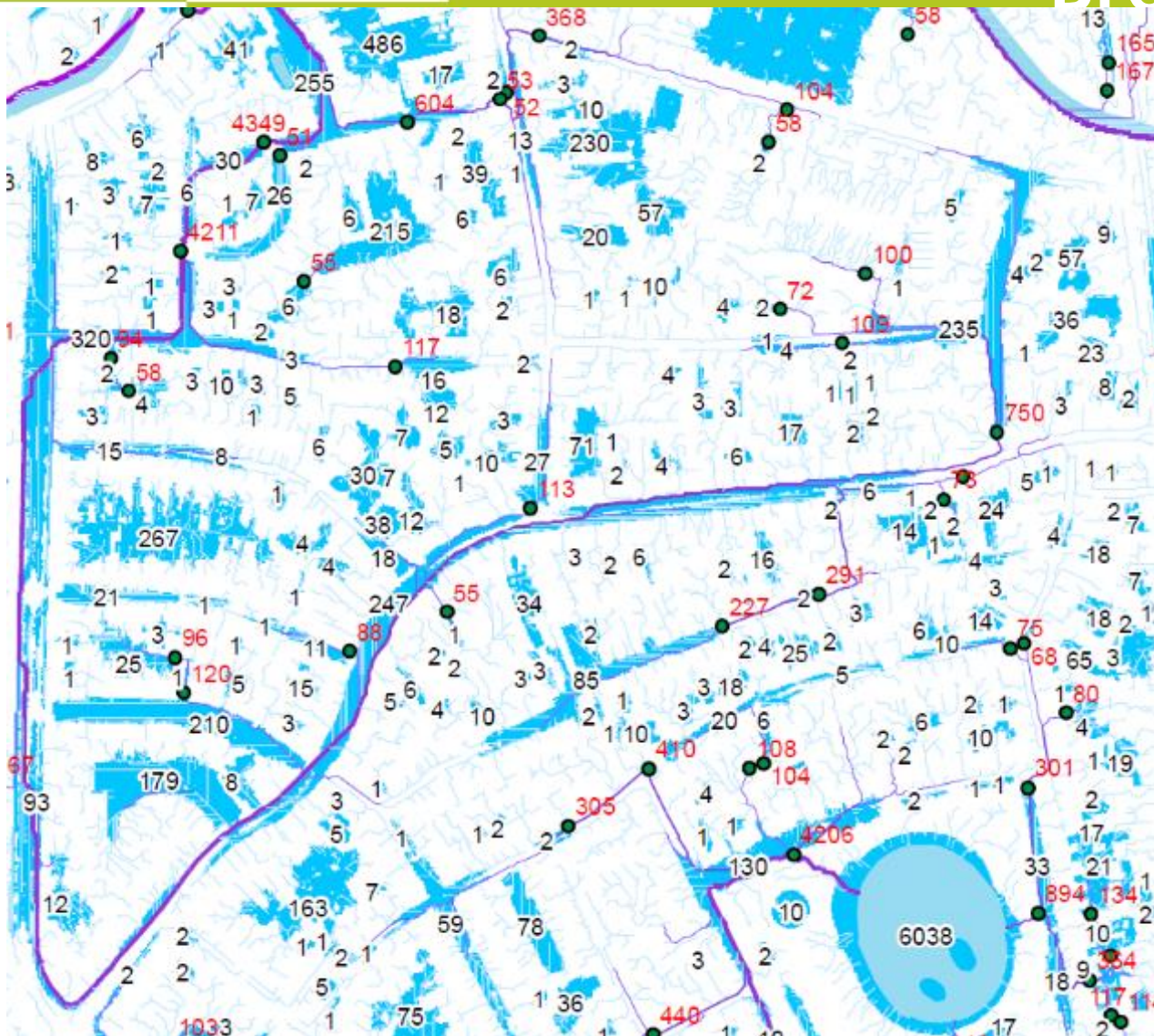
WOLK Nieuwstraat e.o. Bron: Tauw



- Op de kaart hiernaast is weergegeven wat er gebeurt bij een bui van 60 mm neerslag in 1 uur tijd. Een dergelijke bui komt eenmaal per 100 jaar voor.
- Ongeveer 20 mm neerslag wordt via de riolering verwerkt.
- De overige 40 mm stroomt oppervlakkig af.
- De blauwe vlakken geven aan waar water op straat staat.
- De paarse lijnen geven de waterstroming aan, waarbij de pijlen de stroomrichting aanduiden.
- Het gebied binnen de gele lijnen watert af op de Nieuwstraat.

Hoeveelheden water Nieuwstraat e.o.

Bron: Tauw



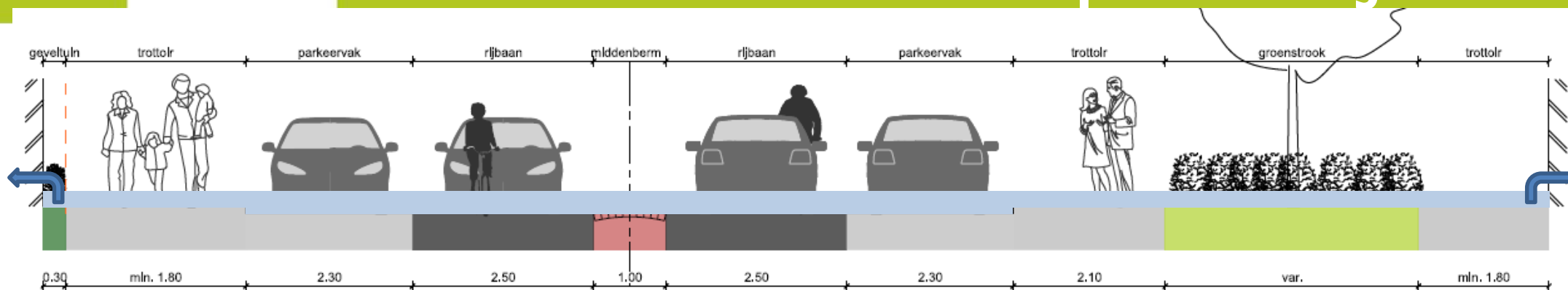
- Op de kaart hiernaast is weergegeven hoeveel water op straat blijft staan bij een bui van 60 mm neerslag in 1 uur tijd.
- Ook is aangegeven hoeveel water niet meer geborgen kan worden en doorstroomt naar de volgende straat (aangegeven met het groene rondje)

Hoeveelheden in m³

 Water in plassen

 Uitstroom

Effect van bui 1 x per 100 jaar

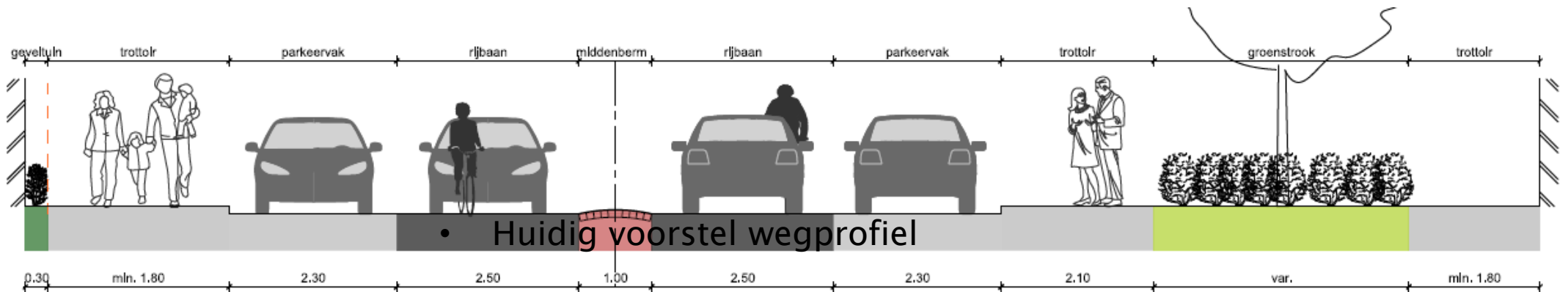


Dwarsprofiel B-B

Schaal 1:50

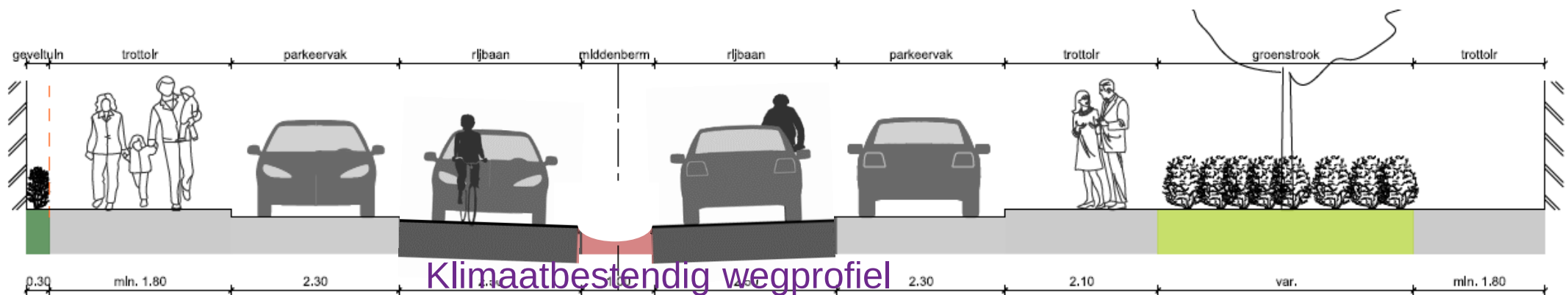
- Als er een bui valt met een herhalingsstijd van eenmaal per 100 jaar, dan levert dit een hoeveelheid neerslag op van 60 mm per m² verharding in 1 uur
- Stel: er is geen riolering of andere afvoer/berging, dan moet alles op straat geborgen worden
- In dat geval staat er op het trottoir bij de voordeur ruim 10 cm water in de Nieuwstraat.
- Dat betekent in de praktijk dat het regenwater de meeste woningen/bedrijven/winkels binnenstroomt.

Hoofdprincipes: aanpassing wegprofiel. Bron: Tauw



Dwarsprofiel B-B

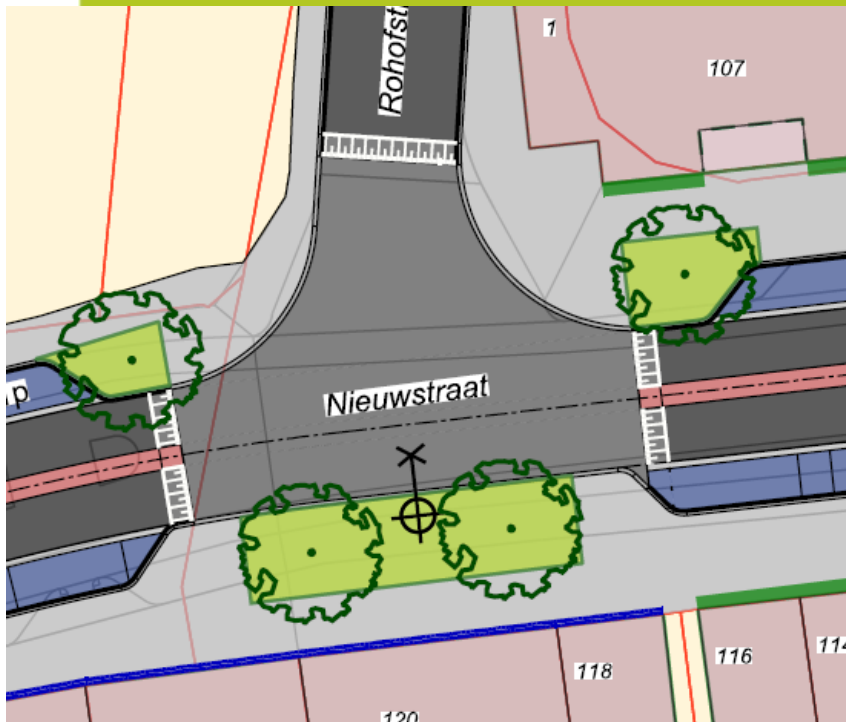
Schaal 1:50



Dwarsprofiel B-B

Schaal 1:50

Drempels voor compartimentering bij extreme bui



Sturende drempel
waarbij het water de
zijstraat in gaat

Bij extreme neerslag wordt het regenwater op straat geborgen. Met drempels wordt het water gestuurd en vastgehouden:

- Met sturen wordt het water naar plekken geleid waar het tijdelijk geborgen kan worden of wordt het water naar oppervlaktewater geleid.
- Het vasthouden van water is gericht op het zo min mogelijk direct afvoeren naar lager gelegen gebied. Wel moet voorkomen worden dat het water zover stijgt dat het woningen binnenloopt.

Kom
verder



Hittestress – warme nachten (Klimaat-effectatlas)

Klimaat-effectatlas - Effect: Hitte - Scenario: 2050WH

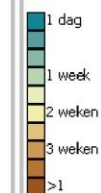


Hittestress door warme nachten
Deze kaart geeft een inschatting van het gemiddelde aantal tropische nachten per jaar, in het stedelijk gebied. Tijdens een tropische nacht daalt de temperatuur niet onder de 20 °C. De minimumtemperatuur is dus 20 °C of hoger. Warme nachten zijn een belangrijke factor bij hittestress.

De klimaatverandering is gebaseerd op het WH-scenario voor 2050. Het WH scenario kent de hoogste temperaturen van de vier KNMI'14-scenario's. In het rekenmodel is het effect van 'hitte-eilanden' meegenomen. In buurten met veel verharding is minder verdamping door planten, waardoor het warmer kan worden. Door de aanwezigheid van gebouwen koelt het 's nachts ook minder snel af: de warmte blijft tussen gebouwen hangen. Hittestress kan bij kwetsbare groepen leiden tot meer arbeidsuitval, een toename van ziektes en vervroegde sterfte. Bij hittestress gaat het niet alleen om hoge temperaturen, maar ook om de combinatie met luchtverontreiniging.

Voor dit kaartbeeld zijn metingen uit Rotterdam gebruikt. De onderzoeksresultaten zijn doorvertaald naar de rest van Nederland, op basis van de hoeveelheid verharding, de hoeveelheid groen en de gemiddelde gebouwhoogte. Voor meer toelichting op deze kaartlaag: ga naar de Story Map via de banner rechtsonder op de Klimaat-effectatlas.

Klimaat-effecten
Hittestress door warme nachten



- Doel Zorg dat de opwarming van de omgeving beperkt wordt

Richtlijn

Beperk het areaal
aan verhard
oppervlak

Zorg voor schaduw en koelte

Kleur ver-
hardingen

Ontwerprichtlijn

Breng bomen
aan in de
straat en zorg
voor een
goede
standplaats¹

Maak een koele
verblijfsplek
binnen 300 m
afstand ¹

Ventilatie,
luchtstro-
ming, trek
creëren

Lichte kleuren
leveren minder
opwarming

Maatregelen

Realiseer
groenstroken,
vegetatiedaken,
groene gevels,
geveltuintjes, tuinen
ontharden

Hang schaduw-
doeken op tussen
gevels, richt een
mobiele plaats in,
tijdelijke natuur op
braakliggend
terrein, groene
schermen rondom
terrassen

Verneveling van
water voor
verkoeling

Gebruik materialen
met een hoog
albedo (lichte
kleuren), door-
latende materialen
of gebruik groen

¹ bron: De
klimaatbestendige
wijk – Hogeschool
van Amsterdam 2017

- **Water en riolering**
- Verkeer
- Economische Zaken
- Wijkbeheerder / wijkmanager
- Groen
- Duurzaamheid
- Sector Samenleving
- Politiek & Bestuur

- Wie benaderen?
- Met welke vraag en / of welk aanbod?
- Op welke manier?

- Presenteren opbrengst; reflectie Almelo

- Bewoners
- Wijkorganisatie
- Welzijn / Maatschappelijk werk (Stichting Scoop)
- Ondernemers
- Duurzaam netwerk Almelo (DNA; Almelo'se bedrijven en instellingen actief met duurzaamheid en MVO)
- Politie / lokale verkeersorganisaties (Fietzersbond; Veilig Verkeer Nederland)
- Hulpdiensten (brandweer, ambulance)
- Groene organisaties (Natuurhus Almelo / IVN)

- Wie benaderen?
- Met welke vraag en / of welk aanbod?
- Op welke manier?

- Presenteren opbrengst; reflectie Almelo

- Verbeteren ruimtelijke kwaliteit / aantrekkelijkheid voor ondernemers en klanten
- Verbeteren sociale cohesie / sociale veiligheid
- Herstructurering verkeerssituatie (van 50 km/u naar 30 km/u); o.a. via aanleg van verkeersdrempels
- Verminderen risico op wateroverlast:
 - Profiel van bol naar hol
 - Inrichting drempels / snelheidsremmende maatregelen in overeenstemming met wateropgaaf
 - O.a. geveltuinen / groene daken
- Riolering vervangen / aanpassen
- Verbeteren groenstructuur
- Verminderen risico op hittestress

Kom
verder

Toekomstbeeld

Bron: PMI



Meer groen



Parkeergelegenheid



Klimaatrobuust



Minder leegstand



Nieuwstraat te Almelo



Meer fietsers, minder auto's



Ontmoeten en samen
spelen



Kom
verder



Afsluitende vragen / suggesties